

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОЛОГІЇ МОРЯ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

 ЗАТВЕРДЖЕНО
Декан Факультету економіки і екології моря
Вячеслав ІВАТА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

Фінанси

FINANCE

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

тип дисципліни: обов'язкова

мова викладання: українська

Миколаїв - 2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування».

“ 03 ” 04 2026 року. – 28 с.

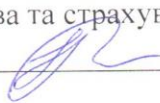
Розробник: Рогов Г.К., професор кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, докт. екон. наук.

Зінченко А.І. доцент кафедри фінансів і бухгалтерського обліку, канд. екон. наук.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Фінанси» узгоджено з гарантом освітньої програми:

Гарант освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування»

к.е.н., доцентка

 Інна РУДЬ

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Фінанси» розглянуто на засіданні кафедри фінансів і бухгалтерського обліку

Протокол № 6 від « 04 » 06 2026 р.

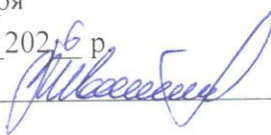
В.о. зав. кафедри к.е.н., доцентка

 Наталія ДАНИК

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Фінанси» розглянуто методичною радою Факультету економіки та екології моря

Протокол № 6 від « 12 » 06 2026 р.

Голова к.е.н., доцент

 Вячеслав ІВАТА

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	6
3. Передумови для вивчення дисципліни	6
4. Очікувані результати навчання	6
5. Програма навчальної дисципліни	7
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування	17
7. Форми поточного та підсумкового контролю	17
8. Критерії оцінювання результатів навчання	21
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна	21
10. Рекомендовані джерела інформації	22
Додаток А	25

ВСТУП

Анотація

Фінанси є головним інструментом реалізації державної політики, індикатором рівня економічного розвитку суспільства та інструментом цього розвитку. Вони відіграють провідну роль, оскільки їх функціонування визначає кількісні та якісні параметри кожного економічного явища або процесу. Практично всі економічні інструменти господарювання (ціноутворення, отримання прибутку, оплата праці, інвестування, кредитування, обіг цінних паперів тощо) пов'язані з фінансами. Тому майбутні фахівці повинні мати базові теоретичні знання та володіти відповідними компетенціями в галузі фінансів, що необхідні на практиці на макро- і мікрорівнях для розв'язання завдань, пов'язаних з формуванням, розподілом та використанням грошових доходів та фондів фінансових ресурсів.

Ключові слова: фінанси, фінансова система, фінансова політика, бюджетна система, податкова система, державні фінанси, місцеві фінанси, державний кредит, фінанси підприємств, фінанси населення, фінансова інфраструктура, фінансовий ринок.

Abstract

Finance is the main instrument of public policy's realization, an indicator of society's economic development and a tool for this development. Finance plays a leading role, as their functioning determines the quantitative and quality parameters of every economic phenomenon or process. Practically all economic instruments of managment (pricing, receiving a profit, payment of wages, investing, crediting, circulation of securities and others) are related to finance. Therefore future specialists must have basic theoretical knowledge and have the appropriate competencies in the field of finance, which are needed in practice at the macro- and microlevels to solve problems related to the formation, distribution and use of cash income and funds of financial resources.

Key of words : finance, financial system, financial policy, budgetary system, tax system, public finance, local finance, public credit, corporate finance, household finance, financial infrastructure, financial market.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни			
		денна форма навчання		заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 10	Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право»	Обов’язкова			
Модулів – 3					
змістових модулів - 3		Рік підготовки			
		2-й	3-й	2-й	3-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	Спеціальність D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»	Семестр			
		4-й	5-й	4-й	5-й
		Лекції			
		30 год.	15 год.	6 год.	12 год.
		Практичні, семінарські			
		45 год.	15 год.	8 год.	12 год.
		Самостійна робота			
		75 год.	30 год.	136год.	36 год.
Індивідуальне науково-дослідне завдання - курсова робота	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Індивідуальні завдання:			
		–	90	–	90
		Вид контролю:			
		Екзамен	Екзамен, КР	Екзамен	Екзамен, КР
		Форма контролю: комбінована			
Загальна кількість годин - 300					
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –4 (5); самостійної роботи студента – 4 (9)					

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Фінанси» є формування базових знань з теорії фінансів, засвоєння закономірностей їх функціонування на макро- та мікрорівнях як теоретичної основи фінансової політики і розвитку фінансової системи.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фінанси» є вивчення сутності, функцій та ролі фінансів у ринковій економіці; закономірностей їх еволюційного розвитку; теоретичних основ державних, корпоративних і міжнародних фінансів; засад функціонування фінансової системи держави.

В результаті вивчення дисципліни «Фінанси» студенти повинні оволодіти загальними і фаховими компетентностями.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни «Фінанси» є дисципліни: «Макро- та мікроекономіка», «Економіка підприємства».

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів наступних результатів навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування)

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати..

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування фінансів

Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль. Предмет фінансової науки [33], с. 8-16, [34], с. 17-35, [35], с. 5-23, [36], с. 9-18

Фінанси як економічна категорія. Характерні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Фінанси як суспільні, економічні, грошові, розподільчі, фондоутворюючі відносини. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями в процесі вартісного розподілу. Економічна сутність фінансів, ціни, заробітної плати, кредиту.

Фінансові фонди як матеріальні носії фінансових відносин. Фінансові ресурси, їх суть і призначення. Класифікація фінансових ресурсів. Роль і значення централізованих фондів у забезпеченні загальнодержавних потреб. Децентралізовані фінансові ресурси.

Функції фінансів. Розподільча функція та механізм її дії. Первинний і вторинний фінансовий розподіл. Об'єкти і суб'єкти фінансового розподілу. Контрольна функція фінансів. Суспільне призначення фінансового контролю як форми реалізації контрольної функції фінансів.

Фінансова наука: предмет та методи.

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів [33], с. 20-28, [34], с. 42-64, [36], с. 19-28

Історичний характер фінансів. Причини виникнення та умови існування фінансів. Етапи розвитку фінансів (стародавній, середньовічний, капіталістичний, новітній), їх характеристика. Еволюція податків як першої форми фінансових відносин. Еволюція бюджету та державного кредиту

Тема 3. Фінансова система [33], с. 50-64, [34], с. 75-80, [35], с. 27-38, [36], с. 54-64

Поняття фінансової системи. Принципи побудови фінансової системи. Підходи до визначення фінансової системи: за внутрішньою будовою, за організаційною будовою. Фінансова система за її внутрішньою будовою. Сфери (підсистеми) і ланки фінансової системи, взаємозв'язок між ними. Сфери та ланки фінансової системи України.

Організаційна структура фінансової системи. Органи управління фінансовою системою України, фінансові інститути України. Вплив фінансової системи на темпи та пропорції розвитку економіки.

Тема 4. Фінансова політика і фінансове право [33], с. 69-89, [34], с. 81-89, [35], с. 38-58, [36], с. 40-53

Необхідність і зміст фінансової політики. Мета і завдання фінансової політики. Характеристика елементів фінансової політики. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Напрями та типи фінансової політики. Фінансовий механізм, характеристика його складових: фінансове забезпечення, фінансове регулювання, нормативне, правове та інформаційне забезпечення. Фінансове право як самостійна галузь права. Предмет фінансового права. Загальна й особлива частина фінансового права. Система фінансового законодавства.

Змістовий модуль 2. Фінансова система держави

Тема 5. Податки. Податкова система [33], с. 95-119, [34], с. 99-136, [35], с. 65-92, [36], с. 65-75

Сутність податку як основної категорії фінансів. Основні характеристики податків. Податки як інструмент розподілу фінансових ресурсів. Поняття збору. Функціональне призначення податків.

Елементи податку за Податковим кодексом України. Платники податку, їх права та обов'язки. Об'єкт оподаткування. База оподаткування. Класифікація ставок податків та зборів. Порядок обчислення податку. Податковий період. Строк та порядок сплати податків. Строк та порядок подання звітності. Класифікація податкових пільг та їх характеристика.

Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Прямі податки. Податок на прибуток підприємств. Податок на доходи фізичних осіб. Непрямі податки. Податок на додану вартість. Акцизний податок. Загальнодержавні та місцеві податки.

Поняття та структура податкової системи та системи оподаткування. Принципи оподаткування в українському податковому законодавстві. Історія становлення та особливості функціонування податкової системи України. Податкова політика як складова фінансової політики держави. Податковий кодекс України, структура та основні положення. Основи функціонування системи оподаткування в Україні та її значення в суспільному розподілі сукупного продукту.

Тема 6. Бюджет. Бюджетна система [33], с. 123-130, с. 134-161, [34], с. 147-173, [35], с. 95-119, [36], с. 76-91

Економічне значення бюджету, його вплив на темпи економічного зростання, структуру та розвиток суспільного виробництва, оптимізацію вартісних пропорцій у розподілі доходів. Специфічні ознаки бюджетних відносин. Бюджет як основний інструмент регулювання та впливу на розвиток економіки країни. Бюджет як централізований грошовий план держави. Функції, що характеризують сутність бюджету як економічної категорії.

Поняття та засади бюджетного устрою. Побудова бюджетних систем унітарних та федеративних держав. Врахування адміністративно-територіального поділу країни при побудові бюджетної системи. Принципи побудови бюджетної системи України. Сутність та склад бюджетної системи України. Необхідність та економічний зміст міжбюджетних відносин. Види міжбюджетних трансфертів згідно Бюджетному кодексу України

Поняття і стадії бюджетного процесу. Учасники бюджетного процесу. Бюджетний цикл та бюджетний період. Бюджетний процес та бюджетні процедури у частині Державного бюджету України.

Сутність доходів бюджету. Класифікація доходів бюджету. Склад доходів Державного бюджету України. Доходи місцевих бюджетів.

Сутність та класифікація видатків бюджету. Бюджетна класифікація видатків в Україні. Поняття захищених видатків та їх склад. Форми бюджетного фінансування видатків: кошторисне фінансування, бюджетні кредити, бюджетні інвестиції, державні трансферти.

Тема 7. Бюджетний дефіцит [33], с. 167-182, [34], с. 180-185, [35], с. 119-125, [36], с. 92-103.

Поняття бюджетного дефіциту та профіциту. Дефіцит бюджету як один із макроекономічних показників, що характеризують сутність економічної моделі. Види дефіциту бюджетів відповідно українському та зарубіжному досвіду. Причини виникнення бюджетного дефіциту та основні заходи щодо його зниження. Зарубіжний та вітчизняний досвід фінансування дефіциту бюджету. Поняття бюджетної безпеки та індикатори її оцінки.

Тема 8. Державний кредит [33], с. 186-200, [34], с. 185-193, [35], с. 125-129, [36], с. 105-113.

Економічна суть державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави й покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського. Види та форми державного кредиту.

Державний борг, його структура. Функції державного боргу. Класифікація боргу. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг. Причини і наслідки зростання державного боргу. Зміст та етапи управління державним боргом. Джерела фінансування державного (місцевого) боргу. Обслуговування державного боргу. Методи управління державним боргом.

Сутність боргової безпеки держави. Індикатори оцінки боргової безпеки держави. Соціально-економічні наслідки державного боргу.

Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм та фінансове вирівнювання [33], с. 204-219, [34], с. 174-180, [36], с. 115-124.

Суть місцевих фінансів, причини їх появи. Місцеві фінанси як система. Взаємозв'язок місцевих і державних фінансів. Функції місцевих фінансів. Роль місцевих фінансів у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань в умовах ринкових відносин.

Місцеві бюджети – провідна ланка місцевих фінансів. Доходи та видатки місцевих бюджетів. Бюджетний федералізм та фінансове вирівнювання.

Модуль 2

Змістовий модуль 3. Фінансова діяльність та світові фінансові відносини

Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди [33], с. 223-243, [36], с. 125-134.

Загальнодержавні соціальні фонди та їх значення для забезпечення системи соціального страхування. Пенсійний фонд, його місце та роль в системі пенсійного забезпечення. Доходи Пенсійного фонду та напрямки використання його коштів. Призначення Фонду соціального страхування. Джерела формування та напрямки використання коштів Фонду соціального страхування. Джерела формування та напрямки використання коштів Фонду соціального страхування на випадок безробіття.

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування як основне джерело формування доходів цільових фондів.

Платники єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Ставки єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Порядок нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Розподіл єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування між Пенсійним фондом України, Фондом соціального страхування, Фондом соціального страхування на випадок безробіття.

Тема 11. Фінанси суб'єктів господарювання [33], с. 247-281, [34], с. 283-313, [35], с. 157-187, [36], с. 135-141

Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання в Україні. Поняття суб'єктів господарювання та їх правовий статус. Ознаки та ідентифікація суб'єктів господарювання. Фінанси підприємств як складова частина фінансової системи країни. Сутність фінансів підприємств. Сфери фінансових відносин підприємств. Принципи організації фінансів підприємств. Функції фінансів підприємств.

Поняття фінансових ресурсів підприємств, особливості їх формування в умовах ринку. Внутрішні та зовнішні джерела формування фінансових ресурсів підприємств. Власні, позикові і залучені кошти. Державне регулювання формування фінансових ресурсів підприємств. Грошові фонди підприємств. Економічні методи й способи формування фінансових ресурсів. Фактори, що впливають на формування фінансових ресурсів суб'єкта господарювання. Напрямки використання фінансових ресурсів на підприємстві.

Джерела формування доходів суб'єктів господарювання та їх класифікація. Дохід від реалізації продукції. Витрати підприємства, їх класифікація. Витрати на виробництво та збут продукції.

Фінансові результати суб'єктів господарювання і фактори, що на них впливають. Формування фінансового результату суб'єктів господарювання. Макро- та мікроекономічні чинники впливу на фінансовий результат. Планування, розподіл та використання прибутку на підприємстві. Показники рентабельності.

Взаємовідносини підприємницьких структур із бюджетом і цільовими державними фондами. Процес розподілу доходів та позитивного фінансового результату підприємницьких структур із бюджетом і цільовими державними фондами. Принципи та форми бюджетного фінансування діяльності суб'єктів господарювання.

Фінанси бюджетних установ: Основні характеристики бюджетних установ. Джерела формування фінансових ресурсів бюджетних установ та організацій. Сутність та принципи кошторисно-бюджетного фінансування бюджетних установ. Визначення обсягу фінансування бюджетних установ і організацій. Напрямки використання та перерозподілу фінансових ресурсів бюджетних установ. Сутність та види кошторису. Фінансові норми. 6.8. Неприбуткова діяльність громадських організацій і доброчинних фондів. Типи неприбуткових організацій і доброчинних фондів. Джерела фінансування неприбуткових установ та організацій.

Тема 12. Фінанси домогосподарств [33], с. 285-301, [36], с. 143-148

Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та суб'єкт фінансових відносин. Місце та роль фінансів домогосподарств у фінансовій системі держави. Бюджет домогосподарства, його структура. Сукупні ресурси і сукупні витрати домогосподарства. Доходи населення та їх структура. Витрати. Рівень життя та його показники. Шляхи розміщення вільних коштів. Методи оцінки ефективності та надійності розміщення грошових коштів.

Тема 13. Страхування. Страховий ринок [33], с. 305-321, [34], с. 211-234, [35], с. 224-249, [36], с. 150-158

Необхідність і роль страхування у забезпеченні безперервності соціально-економічного розвитку. Економічна природа, сутність та особливості страхування. Передумови та етапи розвитку страхових відносин. Характеристика фінансових відносин у сфері страхування. Характеристика страхування як системи перерозподільних відносин. Страхування як система економічних відносин. Об'єкти та суб'єкти страхування.

Основні принципи страхування. Характеристика основних функцій страхування.

Форми проведення страхування. Порівняльна характеристика обов'язкового та добровільного страхування. Форми обов'язкового страхування в Україні та основні його характеристики. Принципи обов'язкового страхування. Класифікація страхування за об'єктами. Системи страхування: пропорційної відповідальності; першого ризику; «дрібної частки»; за відновною вартістю; граничного страхового забезпечення.

Сутність франшизи та її основні форми: умовна (або інтегральна) та безумовна (або ексцедентна).

Поняття "фінансовий результат" страхових операцій. Елементи фінансового результату страхових операцій. Склад доходів від страхової діяльності. Класифікація прибутку страховика за складом елементів, які його формують. Основні напрями використання чистого прибутку страховика. Склад витрат страхової компанії.

Страхові резерви, їх види та порядок їх формування.

Поняття страхового ринку. Умови функціонування страхового ринку. Структура страхового ринку. Суб'єкти та об'єкти страхового ринку.

Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Основні завдання і функції уповноваженого органу. Державно-правове регулювання діяльності на страховому ринку України.

Тема 14. Фінансовий ринок [33], с. 325-343, [34], с. 253-270, [35], с.252-280, [36], с. 179-168

Сутність та функції фінансового ринку. Характерні особливості фінансового ринку.

Структура та складові фінансового ринку. Класифікація суб'єктів фінансового ринку. Фінансові посередники та їх функції на фінансовому ринку. Основні сегменти фінансового ринку.

Поняття фінансового інструменту. Класифікація фінансових інструментів. Похідні фінансові інструменти.

Державне регулювання фінансового ринку.

Тема 15. Фінансовий менеджмент [33], с. 347-356, [34], с. 364-380, [35], с.191-219, [36], с. 190-199

Фінансовий менеджмент і його форми: державний фінансовий менеджмент (макрорівень) і фінансовий менеджмент суб'єктів господарювання (мікрорівень).

Складові елементи системи управління фінансами. Завдання та функції органів фінансового апарату.

Фінансове планування в системі фінансового менеджменту. Принципи, задачі та методи фінансового планування. Види фінансових планів. Фінансовий контроль: сутність, форми, види, методи.

Фінансовий менеджмент суб'єктів господарювання його сутність та роль в управлінні діяльністю підприємств.

Тема 16. Міжнародні фінанси [33], с. 359-372, [34], с. 331-352, [35], с.283-311, [36], с. 212-222

Економічний зміст та суб'єкти міжнародних фінансів. Етапи розвитку міжнародних фінансів. Міжнародні фінанси як система. Функції міжнародних фінансів. Валютно-фінансові потоки та їх напрямки між суб'єктами міжнародних, взаємозв'язки в системі міжнародних фінансів. Класифікація валютно-фінансових потоків.

Об'єктивна необхідність та економічна сутність міжнародного фінансового ринку. Загальна характеристика та особливості формування міжнародного фінансового ринку. Схема і структура міжнародного фінансового ринку. Інституційна структура фінансового ринку. Учасники ринку їх функції та цілі.

Міжнародні фінансові інститути:

Міжнародний валютний фонд (МВФ) у системі валютно-кредитних відносин. Статус, функції та види діяльності МВФ. Ресурси МВФ. Основні програми та механізми фінансування. МВФ і його діяльність в Україні.

Світовий банк. Група світового банку: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР); Міжнародна асоціація розвитку (МАР); Міжнародна фінансова корпорація (МФК); Багатостороння агенція гарантії інвестицій (БАГІ), а також міжнародний центр урегулювання інвестиційних конфліктів. Функції та види діяльності групи Світового банку, їх особливості. Ресурси та фінансові інструменти Світового банку. Кредити МБРР.

Міжнародні валютно-кредитні установи Європейського Союзу: Європейський інвестиційний банк; Європейський фонд розвитку (ЄФР). Регіональні міжнародні банки розвитку. Основні напрями діяльності міжнародних кредитних установ, їх валютні та кредитні операції.

Тема 17. Фінансова безпека держави [33], с. 376-386

Економічна безпека держави як складова національної безпеки. Фінансова безпека, її сутність і місце в системі економічної безпеки держави. Механізм забезпечення фінансової безпеки держави. Критерії визначення фінансової безпеки держави.

Тема 18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою [33], с. 390-412, с. 416-432, [36], с. 223-242

Державні видатки як регулятори фінансово-економічних процесів у розвинутих країнах. Державні доходи та принципи формування податкових систем в розвинутих країнах.

Характерні риси фінансових систем країн з розвинутою ринковою економікою. Фінансова система Сполучених Штатів Америки. Фінансові системи Німеччини, Великої Британії, Франції. Фінансова система Японії. Загальна характеристика фінансів Скандинавських країн

Відносини між бюджетами в зарубіжних країнах. Особливості функціонування фінансової системи Європейського Союзу. Бюджет Європейського Союзу. Бюджетна стратегія і бюджетний процес в Європейському Союзі.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	практ.	с.р.		л	практ.	с.р.
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування фінансів								
Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль. Предмет фінансової науки	13	2	4	7	21	1	1	19
Тема 2. Генезис і еволюція фінансів	13	2	4	7				
Тема 3. Фінансова система	15	4	4	7	39	1	1	18
Тема 4. Фінансова політика і фінансове право	19	4	6	9			1	18
Разом по змістовному модулю 1	60	12	18	30	60	2	3	55
Змістовий модуль 2. Фінансова система держави								
Тема 5. Податки. Податкова система	21	4	7	10	18	1	1	16
Тема 6. Бюджет. Бюджетна система	17	4	5	8	35	1	1	16
Тема 7. Бюджетний дефіцит	18	4	4	10			1	16
Тема 8. Державний кредит	13	2	4	7	18	1	1	16
Тема 9. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм та фінансове вирівнювання	21	4	7	10	19	1	1	17
Разом по змістовому модулю 2	90	18	27	45	90	4	5	81
Усього годин за модулем 1	150	30	45	75	150	6	8	136

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	практ.	с.р.		л	практ.	с.р.
Модуль 2								
Змістовий модуль 3. Фінансова діяльність та світові фінансові відносини								
Тема 10. Соціальні позабюджетні фонди	6	1	1	4	6	1	1	4
Тема 11. Фінанси суб'єктів господарювання	7	2	2	3	8	2	2	4
Тема 12. Фінанси домогосподарств	6	1	1	4	6	1	1	4
Тема 13. Страхування. Страховий ринок	6	1	1	4	6	1	1	4
Тема 14. Фінансовий ринок	7	2	2	3	6	1	1	4
Тема 15. Фінансовий менеджмент	7	2	2	3	8	2	2	4
Тема 16. Міжнародні фінанси	7	2	2	3	8	2	2	4
Тема 17. Фінансова безпека держави	7	2	2	3	6	1	1	4
Тема 18. Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	7	2	2	3	6	1	1	4
Разом по змістовому модулю 3	60	15	15	30	60	12	12	36
Усього годин за модулем 2	60	15	15	30	60	12	12	36
Модуль 3								
ІНДЗ (Курсова робота)	90	–	–	90	90	–	–	90
Усього годин по курсу	300	45	60	195	300	18	20	262

Примітка. Для студентів заочної форми навчання читаються оглядові за темами змістових модулів в обсягах відповідно до таблиці (розд. 4).

Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		д	з
	Модуль 1		
1.	Сутність фінансів, їх функції і роль. Предмет фінансової науки	4	1
2.	Генезис і еволюція фінансів	4	
3.	Фінансова система	4	1
4.	Фінансова політика і фінансове право	6	1
5.	Податки. Податкова система	7	1
6.	Бюджет. Бюджетна система	5	1
7.	Бюджетний дефіцит	4	1
8.	Державний кредит	4	1
9.	Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм та фінансове вирівнювання	7	1
	Всього:	45	8
	Модуль 2		
10.	Соціальні позабюджетні фонди	1	1
11.	Фінанси суб'єктів господарювання	2	2
12.	Фінанси домогосподарств	1	1
13.	Страховання. Страховий ринок	1	1
14.	Фінансовий ринок	2	1
15.	Фінансовий менеджмент	2	2
16.	Міжнародні фінанси	2	2
17.	Фінансова безпека держави	2	1
18.	Фінанси країн з розвинутою ринковою економікою	2	1
	Всього:	15	12
	Разом:	60	20

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять - 2 год. на 1 лекцію;
- підготовка до практичних занять – 2-3 год на 1 заняття;
- підготовка домашньої контрольної роботи -
- написання курсової роботи – 90 год.;
- підготовка до екзамену – 15 год. на 1 захід.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Підготовка до лекцій	36	36
2	Підготовка до практичних	39	54
3	Підготовка домашньої контрольної роботи	–	52
4	Написання курсової роботи	90	90
4	Підготовка до екзамену	30	30
Разом		195	262

Індивідуальне науково дослідне завдання (курсова робота)

Теми курсових робіт

1. Бюджет України: актуальні проблеми.
2. Бюджетна політика як інструмент економічного розвитку.
3. Бюджетна система і міжбюджетні відносини.
4. Бюджетне фінансування соціально-економічної інфраструктури регіону.
5. Бюджетний процес і проблеми його удосконалення.
6. Бюджетний устрій та бюджетна система на сучасному етапі розвитку економіки України.
7. Видатки Державного бюджету України.
8. Видатки місцевого бюджету.
9. Державна фінансова політика у сфері малого підприємництва.
10. Державний борг України: проблеми формування та обслуговування.
11. Державний кредит і його роль у формуванні фінансових ресурсів держави.
12. Державні і суспільні фонди цільового призначення.
13. Джерела покриття бюджетного дефіциту та шляхи його скорочення.
14. Доходи Державного бюджету (місцевого бюджету).
15. Забезпечення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні.
16. Інфляція в Україні та методи її усунення.
17. Майнове страхування в умовах ринку.
18. Митна політика України на сучасному етапі.
19. Місцевий бюджет та його роль в соціально-економічному розвитку регіону.
20. Місцеві податки і збори, їх роль у формуванні місцевих бюджетів.
21. Недержавне пенсійне страхування та особливості його розвитку.
22. Обслуговування державного боргу України.
23. Оподаткування доходів громадян.
24. Організація фінансів в некомерційній сфері (в розрізі окремих видів суспільної діяльності: освіта, культура, охорона здоров'я, соціальне забезпечення, державне управління).
25. Особисте страхування і його розвиток в Україні.
26. Пенсійний фонд, його формування і використання.
27. Податки та їх роль у формуванні бюджетів.
28. Податкова політика України і проблеми її вдосконалення.
29. Податкова система України, її становлення і розвиток.
30. Податок на додану вартість.
31. Податок на прибуток підприємств.
32. Система непрямого оподаткування та її вплив на стан фінансів держави.
33. Соціальне страхування в системі ринкових відносин.
34. Страховий ринок, його становлення і розвиток в Україні.
35. Територіальне фінансове планування і проблеми його вдосконалення.
36. Фінанси домогосподарств та їх особливості.
37. Фінанси суб'єктів господарювання.
38. Фінансова політика України на сучасному етапі.
39. Фінансова система України і перспективи її розвитку.
40. Фінансова стабілізація: суть, заходи, проблеми.
41. Фінансове забезпечення діяльності місцевого самоврядування: особливості та міжнародні вимоги
42. Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємств.
43. Фінансове планування на підприємствах в умовах ринку.
44. Фінансове регулювання підприємницької діяльності.

45. Фінансовий аудит в умовах ринку.
46. Фінансовий контроль і його роль у забезпеченні фінансової дисципліни.
47. Фінансовий ринок України та особливості його розвитку.
48. Фінансові методи регулювання економіки.
49. Фінансові проблеми медичного страхування.
50. Фінансові проблеми місцевих органів влади.
51. Фінансові резерви та їх значення в розвитку економіки.
52. Фінансові ресурси підприємств, їх формування і використання в умовах ринкових відносин.
53. Фінансування інноваційних проектів.
54. Фінансування соціального захисту населення.

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування

Методи навчання:

- для всіх видів занять: робота з літературою, пояснення, дискусія, демонстрування;
- для лекційних занять: лекція, ілюстрування;
- для практичних та семінарських занять: практична робота, методи контролю і самоконтролю, фронтальне опитування, контрольні роботи, контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей).

Засобами діагностики і методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- поточний модульний контроль (денна форма) та контрольна робота (заочна форма);
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки екзамену. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати від 60 до 90 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Питома вага заключного екзамену в загальній системі оцінок – 10 балів. Право здавати заключний екзамен дається студенту, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок набирає не менше 60 балів. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки екзамену.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт. Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Відповіді на практ.занят.	Критерії оцінювання під час поточного контролю
6	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, практичне завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень

4-5	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу, практичне завдання виконано повністю і вчасно, але містить несуттєві недоліки (висновки, оформлення тощо)
3-4	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована, містить математичні неузгодження. практичне завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці
1-2	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована, математичний апарат не використовується, практичне завдання виконано частково та містить суттєві помилки розрахункового та методичного характеру
0	Студент не дає відповіді, практичне завдання не виконано
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми: Модуль 1 - 54 бала (9 робіт по 6 балів) Модуль 2 – 54 бала (9 робіт по 6 балів)	

Поточний модульний контроль у формі тестування

% вірних відповідей	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10	0
ПМК1, ПМК2											
бал	18	16	14	12	10	9	7	6	5	3	0
ПМК3											
бал	36	32	28	24	20	18	14	12	10	6	0

Критерії оцінювання контрольної роботи (заочна форма)

Кількість балів	Критерії оцінювання контрольної роботи	
	Теоретичне питання	Практичне завдання
12	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.	Практичне завдання виконано правильно, без зауважень
8-11	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.	Практичне завдання виконано повністю, але містить несуттєві недоліки (висновки, оформлення тощо)
5-8	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.	Практичне завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці
2-4	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.	Практичне завдання виконано частково та містить суттєві помилки розрахункового та методичного характеру
0	Здобувач не дає відповіді.	Практичне завдання не виконано
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 36 балів (2 теоретичних питання 24 бала і одне практичне питання 12 балів).		

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Модуль 1		
Виконання практичних завдань	9х6 балів = 54 балів	9х6 балів = 54 балів
Поточний модульних контроль	2х18 балів= 36 бала	-
Контрольна робота		36 балів
Всього	90	90
Модуль 2		
Виконання практичних завдань	9х6 балів = 54 балів	9х6 балів = 54 балів
Поточний модульних контроль	36 балів	-
Контрольна робота		36 балів
Всього	90	90

Критерії оцінювання курсової роботи

Параметри оцінювання	Кількість балів	Критерії оцінювання за бальною шкалою
Пояснювальна записка	40	Зміст роботи відповідає обраній темі; наявність чітко сформульованої проблеми; адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження; визначення ступеню розробленості проблеми дослідження; наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; адекватність обраних методів предмету дослідження, грамотне використання методів (обробка, інтерпретація результатів); відповідність висновків меті та завданням дослідження. Робота виконувалась систематично та вчасно подана на перевірку науковому керівнику у відповідності із планом виконання курсової роботи.
	35	Зміст роботи відповідає обраній темі; наявність чітко сформульованої проблеми; адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження; визначення ступеню розробленості проблеми дослідження; наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; адекватність обраних методів предмету дослідження, грамотне використання методів (обробка, інтерпретація результатів); відповідність висновків меті та завданням дослідження. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку науковому керівнику з порушенням плану виконання курсової роботи.
	30	Зміст роботи відповідає обраній темі; але має поверхневий аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку науковому керівнику з порушенням плану виконання курсової роботи.
	20	Робота, оформлена за вимогами, які пред'являються до курсових робіт, але має недостатньо критичний аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації.
	15	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень і лише за допомогою викладача може виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
	5	Робота не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не

		відповідає вимогам, які пред'являються до курсових робіт. У роботі немає висновків або вони носять декларативний характер
Ілюстративна частина	20	презентація гарно організована, доповідь супроводжується ілюстративними матеріалами, матеріали ілюстрації підготовлені відповідно до вимог що висуваються.
	15	презентація гарно організована, доповідь супроводжується ілюстративними матеріалами, на які не завжди дано посилання у доповіді або ілюстративні матеріали оформлені з незначними зауваженнями
	10	ілюстративні матеріали низької якості, в організації презентації спостерігається невпевненість
	5	ілюстративні матеріали низької якості, в доповіді немає посилань на ілюстративні матеріали.
Захист роботи	40	довідь логічно побудована, студент чітко та стисло викладає основні результати дослідження, показує глибокі знання з питань теми, оперує даними дослідження, вносить пропозиції по темі дослідження, під час доповіді вміло використовує презентацію, впевнено і докладно відповідає на поставлені запитання
	35	студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження, дає правильні відповіді на всі запитання, але не завжди упевнений в аргументації, чи не завжди коректно її формулює
	30	студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження, належно обґрунтовує положення роботи, але допускає неточності у відповідях на запитання
	25	студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження але допускає суттєві неточності у відповідях на запитання, не завжди належно обґрунтовує положення роботи
	20	студент невпорядковано викладає основні результати дослідження, намагається дати відповідь на поставлені запитання і робить спроби аргументувати положення роботи
	15	студент невпорядковано викладає основні результати дослідження робить спроби аргументувати положення роботи, надає неповні, поверхові, необґрунтовані відповіді на поставлені питання
	10	студент демонструє задовільні знання з теми дослідження, але не може впевнено й чітко відповісти на додаткові запитання членів комісії, та належно обґрунтувати положення роботи
	5	студент невпорядковано викладає основні результати дослідження, не спроможний дати відповідь на запитання, відстоювати свою позицію

Загальний підсумок оцінювання курсової роботи, балів

Пояснювальна записка	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
до 40	до 20	до 40	До 100

Підсумковий контроль (екзамен) у формі тестування

% вірних відповідей	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10	0
бал	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0

8. Критерії оцінювання результатів навчання

Модуль 1

Елемент програми		Денна форма		Заочна форма	
		Вид роботи	Бали	Вид роботи	Бали
ЗМ1	Тема 1	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 2	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 3	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 4	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	ПМК1	Тест	18		
ЗМ2	Тема 5	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 6	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 7	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 8	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 9	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	ПМК2	Тест	18		
	КР			Контрольна робота	36
Підсумковий контроль		Екзамен	10	Екзамен	10
Сума балів			100		100

Модуль 2

Елемент програми		Денна форма		Заочна форма	
		Вид роботи	Бали	Вид роботи	Бали
ЗМ3	Тема 10	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 11	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 12	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 13	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 14	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 15	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 16	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 17	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	Тема 18	Практичне заняття	6	Практичне заняття	6
	ПМК3	Тест	36	Контрольна робота	36
Підсумковий контроль		Екзамен	10	Екзамен	10
Сума балів			100		100

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Навчальний процес потребує використання:

- мультимедіа, відео- і звуковідтворювальної, проєкційної апаратури (проєктори, екрани, смартдошки тощо);
- комп'ютерів, комп'ютерних систем та мереж;
- програмного забезпечення (для підтримки дистанційного навчання та ін.);
- власних мобільних пристроїв (смартфони, планшети, ноутбуки, тощо);

– бібліотечні фонди (підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації, наукова література тощо).

10. Рекомендовані джерела інформації з дисципліни «Фінанси»

Основна література

Законодавчі та нормативні акти

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Голос України* від 13.07.1996, № 128. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. *Голос України* від 04.08.2010, № 143. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року №436-IV. *Голос України* від 14.03.2003, № 49. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. *Голос України* від 04.12.2010, № 229-230. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. *Голос України* від 21.04.2012, № 73-74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
6. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21 грудня 2017 р. № 2258-VIII. *Голос України* від 07.02.2018, № 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>
7. Про банки і банківську діяльність: Закон України № 2121-III від 07.12.2000 р.. *Голос України* від 23.01.2001, № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
8. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.91р. № 1576- XII. *Голос України* від 11.10.1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
9. Про депозитарну систему в Україні: Закон України від 06.07.2012 р. № 5178-IV. *Голос України* від 11.10.2012 № 191. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>
10. Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків: Закон України №448/96/ВР від 30.10.1996р. *Голос України* від 26.11.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січня 1993 р. № 2939-XII. *Голос України* від 2.03.1993. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>
12. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 р. № 1105-XIV. *Голос України* від 03.11.1999. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
13. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 2 березня 2000р. № 1533-III. *Голос України* від 11.04.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
14. Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 26 червня 1997 р. № 400/97-ВР. *Голос України* від 26.07.1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400/97-%D0%B2%D1%80#Text>

15. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 8 липня 2010 р. № 2464-VI. *Голос України* від 26.08.2010 № 171. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
16. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16 квітня 1991 р. №959-XII. *Голос України* від 12.06.1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
17. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII. *Голос України* від 21.11.1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
18. Про інститути спільного інвестування: Закон України № 5080-VI від 05.07.2012 р.. *Голос України* від 18.08.2012 № 153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>
19. Про іпотеку: Закон України від 5 червня 2003р. № 898-IV. *Голос України* від 15.07.2003 № 129. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-15#Text>
20. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. *Голос України* від 12.06.1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
21. Про кредитні спілки: Закон України № 2908-III від 20.12.2001р.. *Голос України* від 22.01.2002 № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2908-14#Text>
22. Про Національний банк України: Закон України № 679-XIV від 20.05.1999р.. *Голос України* від 22.06.1999. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
23. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9.07.2003р. № 1057-IV. *Голос України* від 19.08.2003 № 154. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/1057-15#Text>
24. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 р. № 1788-XII. *Голос України* від 17.12.1991. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text>
25. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021р. № 1591-IX. *Голос України*. 2021. 31 липня (№ 143). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
26. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015р. № 576-VIII. *Голос України* від 08.08.2015 № 145. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>
27. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 р. № 1909-IX. *Голос України*. 2021. 18 грудня (№ 243). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
28. Про обіг векселів в Україні: Закон України № 2374-III від 05.04.2001р. *Урядовий кур'єр* від 04.05.2001 № 78. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2374-14#Text>
29. Про фінансовий лізинг: Закон України від 04.02.2021р. № 1201-IX. *Урядовий кур'єр* від 26.01.2022 № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#Text>
30. Про фінансові послуги та державне регулювання ринку фінансових послуг: Закон України № 2664-III від 12.07.2001р.. *Голос України* від 22.08.2001 № 150, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>
31. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. *Голос України* від 14.04.2006 № 69. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

Основна

32. Глущенко А. С. Фінанси: Навч. посіб. Львів «Магнолія 2006», 2014. 440с. URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/13888/2/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8%20%28%D0%93%D0%BB%D1%83%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%90.%D0%A1.%29.pdf>
33. Кремень О.І., Кремень В. М. Фінанси: навч. посібник. К.: «Центр учбової літератури», 2018. 416 с.

34. Фінанси: навчальний посібник / І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтініна та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с. URL: <http://surl.li/ucsmax>

35. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. 262 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7066/1/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8.pdf>

Допоміжна

1. Ситник Н.С., Західна О.Р., Стасишин А.В., Шушкова Ю.В Бюджетна система в таблицях і схемах : Навчальний посібник. Львів : Видавництво: Априорі, 2017. 180 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/22118/1/%d0%9f%d0%be%d1%81%d1%96%d0%b1%d0%bd%d0%b8%d0%ba_%d0%b2_%d1%82%d0%b0%d0%b1%d0%bb%d0%b8%d1%86%d1%8f%d1%85_%d1%81%d1%85%d0%b5%d0%bc%d0%b0%d1%85_%d1%82%d0%b8%d1%82%d1%83%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%b0.pdf

2. Дема Д. І. Фінансовий ринок : навч. посібник / Д. І. Дема, І. В. Абрамова, Л. В. Недільська; за заг. ред. Д.І. Деми. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 448 с. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/8390/1/Finansovu%20runok_2017_448.pdf

3. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / за ред. Макаренка М.І. та Д'яконової І.І. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 548 с.

4. Стойко О.Я., Дема Д.І. Фінанси: підручн. / за ред. О.Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/9224/1/Finansu_2017_406.pdf

5. Говорушко Т. А., Стецюк В. М. Страхування: навч. пос. Л.: Видавництво «Магнолія 2006». 2014. 328 с.

6. Frederic S. Mishkin, Stanley G. Eakins. Financial markets and institutions. 7th ed. Boston : Prentice Hall. 2012. 623 p.

7. Fabozzi, Modigliani, Jones Foundations of financial markets and institutions. Fourth edition. Harlow, Essex Pearson. 2014. 698 p.

8. Ehsan Nikbakht, Frank G. Zarb, A.A. Groppelli Finance. 7th ed. Hauppauge, New York: Barron's Educational Series, Inc. 2018. 628 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України - законодавство України / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України / Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України / Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

5. Офіційний сайт Національного банку України / Національний банк України. URL: <http://www.nbu.gov.ua>

6. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського / Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>

7. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку/ Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.com.ua>

8. Офіційний веб-портал Пенсійного фонду України / Пенсійний фонд України. URL : <http://www.pfu.gov.ua>

9. Офіційний сайт Державної служби зайнятості / Державна служба зайнятості.
URL : <https://www.dcz.gov.ua>

Автор, професор кафедри фінансів
і бухгалтерського обліку, д.е.н.

Георгій РОГОВ

**Питання для підготовки до екзамену
з дисципліни «Фінанси»**

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування фінансів

1. Економічна суть фінансів.
2. Необхідність та роль фінансів в економічній системі держави.
3. Фінанси як історична категорія. Передумови виникнення фінансів.
4. Функції фінансів.
5. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин.
6. Фінансова система як економічна категорія.
7. Структура фінансової системи за внутрішньою будовою.
8. Організаційна структура фінансової системи.
9. Характеристика сфер та ланок фінансової системи.
10. Етапи розвитку та становлення фінансів на Україні
11. Поняття фінансової політики, її суть і завдання.
12. Типи і види фінансової політики.
13. Поняття фінансового механізму. Основні елементи фінансового механізму.
14. Поняття і система фінансового права.

Змістовий модуль 2. Фінансова система держави

15. Суть і функції податків.
16. Елементи податку.
17. Види податків за різними ознаками класифікації.
18. Склад і структура податкової системи України.
19. Сутність податкової політики держави.
20. Податкова служба, її роль і функції.
21. Необхідність, суть і функції бюджету.
22. Поняття бюджетної системи. Структура бюджетної системи України.
23. Поняття бюджетного устрою. Принципи розмежування доходів і видатків між окремими ланками бюджетної системи.
24. Стадії бюджетного процесу.
25. Класифікація доходів бюджету.
26. Склад неподаткових надходжень до бюджету.
27. Класифікація видатків бюджету.
28. Форми, принципи і методи бюджетного фінансування.
29. Поняття бюджетного дефіциту та його наслідки.
30. Види бюджетного дефіциту.
31. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.
32. Економічна сутність державного кредиту.
33. Форми державного кредиту. Класифікація державних позик.
34. Державний борг, його суть, види та наслідки.
35. Джерела обслуговування державного боргу.
36. Методи управління державним боргом, їх характеристика.
37. Місцеві бюджети, їх роль і функції.
38. Джерела доходів місцевих бюджетів.
39. Напрями видатків місцевих бюджетів.
40. Необхідність фінансового вирівнювання в Україні. Форми міжбюджетного регулювання.

Змістовий модуль 3. Фінансова діяльність

1. Види спеціальних позабюджетних фондів держави, їх необхідність.
2. Фонди соціального страхування в Україні, основні джерела їх доходів та напрями видатків.
3. Організація системи пенсійного забезпечення.
4. Джерела формування доходів і напрями видатків Пенсійного фонду України.
5. Сутність фінансів суб'єктів господарювання, їх характерні ознаки.
6. Функції фінансів підприємств.
7. Методи організації фінансової діяльності підприємств: зміст, мета і принципи кожного (комерційний розрахунок, неприбуткова діяльність, кошторисне фінансування).
8. Доходи підприємства, їх види.
9. Витрати підприємства, їх класифікація.
10. Фінансові результати діяльності підприємства та фактори, які впливають на їх формування.
11. Напрями використання чистого прибутку підприємства.
12. Поняття фінансових ресурсів підприємств, характеристика їх складу.
13. Сутність фінансів домогосподарств, їх ознаки та роль.
14. Бюджет домогосподарства. Джерела доходів домогосподарств.
15. Класифікація витрат домогосподарств.
16. Особливості фінансових відносин домогосподарств з державою.
17. Заощадження домогосподарств та напрями їх інвестування.
18. Сутність страхування, його характерні ознаки.
19. Функції страхування.
20. Суб'єкти страхових відносин: страховики, страхувальники, страхові посередники, застрахований і отримувач.
21. Форми створення фондів страхового захисту, їх характеристика.
22. Класифікація страхування за об'єктом страхових відносин. Галузі страхування.
23. Страховий ринок.
24. Поняття фінансового ринку і його роль у ринковій економіці.
25. Класифікація фінансового ринку за формою фінансових ресурсів і за організацією торгівлі.
26. Суб'єкти фінансового ринку.
27. Фондова біржа та її основні функції.
28. Характеристика інструментів фінансового ринку, їх склад. Інструменти власності і позики. Похідні цінні папери.
29. Роль держави на фінансовому ринку. Органи регулювання фінансового ринку.
30. Сутність і форми фінансового менеджменту.
31. Складові фінансового менеджменту.
32. Сутність, завдання і методи фінансового планування.
33. Види фінансових планів, їх характеристика.
34. Поняття і види фінансового контролю, його об'єкти і суб'єкти.
35. Форми і методи проведення фінансового контролю.
36. Державний фінансовий менеджмент та його складові.

Змістовий модуль 4. Світові фінансові відносини

37. Сутність і складові міжнародних фінансів. Зміст міжнародних фінансових відносин.
38. Міжнародний фінансовий ринок і його структура.
39. Фінанси міжнародних організацій і інституцій
40. Поняття фінансової безпеки держави. Внутрішні та зовнішні загрози фінансовій безпеці держави.

41. Складові фінансової безпеки держави.
42. Сутність бюджетної та податкової безпеки та її показники.
43. Глобальні фінансові інституції, їх завдання, сфери діяльності (Міжнародний валютний фонд, група Світового банку).
44. Фінансові інституції ЄС.
45. Доходи і видатки бюджету ЄС.
46. Напрями гармонізації державних фінансів в ЄС.

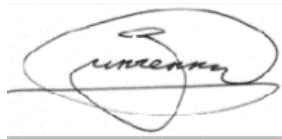
Автори:

професор кафедри фінансів
і бухгалтерського обліку, д.е.н.

Георгій РОГОВ

доцент кафедри фінансів
і бухгалтерського обліку, к.е.н.

Андрій ЗІНЧЕНКО